

PPLY OF LABOR RESOURCES IN THE DEFENSE FORCES UNDER THE INFLUENCE OF THE CONCEPT OF TOTAL DEFENSE

DEMAND AND SU Copyright © 2024 the Author/s

Peer review method: Double-Blind

Accepted: July 20, 2024

Published: August 22, 2024

Original scientific article

DOI suffix: 10.36962/NEC19022024-64

Levan Shubitidze

Akaki Tsereteli State University, Faculty of Business, Law and Social Sciences, Doctoral student in Economics
E-mail: Shubitidze.levan@atsu.edu.ge
Cell: +995 577-39-20-89.

ABSTRACT

The concept of Total Defense necessitates the mobilization of all national resources, including labor, to ensure comprehensive national security. This study examines the demand and supply dynamics of labor resources within the defense forces under the Total Defense framework. It explores how Total Defense influences recruitment, training, and retention strategies in the defense sector, particularly in the context of the Georgian Defense Forces. The analysis delves into the factors driving the demand for military and civilian personnel, such as heightened security threats and technological advancements, and evaluates the supply side, considering demographics, labor market conditions, and societal attitudes towards military service. Explores examples of total defense concepts developed by various countries, while assessing supply-side demographics, labor market conditions, and public attitudes toward military service. The interplay between these factors is critical in shaping effective human resource strategies to maintain a robust and responsive defense force. This research aims to provide insights into optimizing labor resource management to support Total Defense objectives, thereby enhancing national resilience and security readiness.

Key words: Total Defense, Military Economy, National Security, Georgian Defense Forces, Resources, Recruitment, Deterrence, Resilience.

REFERENCES:

1. National Security Concept of Georgia, Tbilisi 2018;
2. Ministry of Defense of Georgia, "Concept of Human Resources Management and Professional Development", Tbilisi, 2013.
3. Defense Strategic Review 2017-2020;
4. Surmava Giorgi, about total defense, 2021.
5. Paichadze Nugzar, "Human Resource Management", Tbilisi 2018.
6. Giorgi Shaishmelashvili, Total Defense: A Strategy to Defeat the Strong, Tbilisi, 2023
7. Kistauri Nunu, Melashvili Medea, Ketevan Ketevan, Economic Security and Factors Affecting It, International Scientific Internet Conference: Global and National Problems of Economic Security, Tbilisi, 2018.
8. Berchuk Olena, Military Conscription and Higher Educational Attainment in Ukraine, University of Delaware, January 18, 2024
9. Bodovskyi Oleksandr, Obodovskyi Yurii, On the

Economic Support of the State's Defense Capability: Problem Statement, Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 9, No. 5. 2023.

10. Bruusgaard Ven Kristin, "Russian Strategic Deterrence", Norwegian Institute for Defense Studies, vol. 58 no. 4 August–September 2016.

11. Galeotti Mark, "I Am Sorry for Creating 'the Gerasimov Doctrine,'" Foreign Policy, March 5, 2018.

12. Eitan Shamir, Eyal Ben-Ari, Elisheva Rosman, neither a Conscript Army nor an All-Volunteer Force: Emerging Recruiting Models, Armed Forces & Society 2023;

13. Hakon Lunde Saxi, Sandelius Bengt, and Swaney Brett, Baltics Left of Bangs: Nordic Total Defense and Implications for The Baltic Sea Region, National Defense University, January 2020.

14. Herrman John, "If Everything Can Be Weaponized, What Should We Fear?" New York Times, March 14, 2017.

15. Hill Daniel, "Military Budgets and Defense Spending", RAND Europe, Feb. 2024.

16. Hitch J. Charles and McKean N. Roland, Elements of Defense Economics, Industrial College of the Armed Forces, Washington D.C. 1967.

17. Kiliptari Luka, "Georgia's New Defense Code",

Civil Georgia, 28 Feb. 2024

18. Korkmaz Suna, "The Effect of Military Spending on Economic Growth and Unemployment in Mediterranean Countries", International Journal of Economics and Financial Issues Vol. 5, No. 1, 2015.

19. Kosiak M. Steven, "Military Manpower for the Long Haul", Center for Strategic and Budgetary Assessments, Washington DC, Sep. 2008.

20. Mazarr J. Michael, "Struggle in the Gray Zone and World Order," War on the Rocks, December 22, 2015.

21. Raitasalo Jyri, "Finnish Defense "Left of Bang", Institute for National Strategic Security, National Defense University, Vol. 10, No. 2, 2023.

22. Raitasalo Jyri, "Hybrid Warfare: Where's the Beef?" War on the Rocks, April 23, 2015;

23. Shaishmelashvili Giorgi, Total Defense: The Strategy on How to Defeat Strong, PMC Research Center, Tbilisi, 2023.

24. Stroiko Tetiana, Burkun Vitaly, Medvedov Roman, Strategic Aspects of Human Resources Management in the Context of Military Operations: Ukrainian Experience;

25. Wintermans Frederik, 2022. The Role of Non-Strategic nuclear weapons in Russian Deterrence, U.S. Army Command and General Staff College.

თავდაცვის ძალებში შრომითი რესურსებზე მოთხოვნა-მიწოდება ტოტალური თავდაცვის კონცეფციის გავლენით

ლევან შუბითიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ბიზნესის, სამართლისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ეკონომიკის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი
ელ. ფოსტა: Shubitidze.levan@atsu.edu.ge.

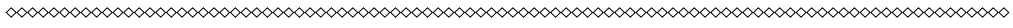
ტელ: +995 577-39-20-89.

აბსტრაქტი

ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია ხელს უწყობს შრომითი რესურსის მოზიდვას თავდაცვის ძალებში. ყოვლისმომცველი ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია მოითხოვს ყველა ეროვნული რესურსის, და მათ შორის შრომის, მობილიზებას, მათ შორის. განიხილავს შრომითი რესურსების მოთხოვნისა და მიწოდების დინამიკას თავდაცვის ძალებში ტოტალური თავდაცვის ფარგლებში. ის იკვლევს, თუ როგორ მოქმედებს ის თავდაცვის სექტორში განვლვაზე, წვრთნასა და შეკავების სტრატეგიებზე, განსაკუთრებით საქართველოს უსაფრთხოების უზრუნველყოფის კონტექსტში. იკვლევს სხვადასხვა ქვეყნების მიერ შემუშავებულ ტოტალური თავდაცვის კონცეფციების მაგალითზე სამხედრო და სამოქალაქო პერსონალზე მოთხოვნის გამომწვევ ფაქტორებს, როგორცაა უსაფრთხოების გაზრდილი საფრთხეები და ტექნოლოგიური წინსვლა, ამასთანავე აფასებს მიწოდების მხარეს დემოგრაფიის, შრომის ბაზრის პირობების და სამხედრო სამსახურის მიმართ საზოგადოების

დამოკიდებულებას. მიზნად ისახავს შრომის რესურსების მართვის ოპტიმიზაციის შესახებ ინფორმაციის მიწოდებას ტოტალური თავდაცვის მიზნების მხარდასაჭერად, რითაც გაზრდის ეროვნულ მდგრადობას და უსაფრთხოების მზაობას.

საკვანძო სიტყვები: ტოტალური თავდაცვა, სამხედრო ეკონომიკა, ეროვნული უსაფრთხოება, საქართველოს თავდაცვის ძალები, შრომითი რესურსები, რეკრუტირება, შეკავება, მედეგობა.

შისავალი

ისტორიულად ქვეყნების ეკონომიკური განვითარების წინაპირობად უსაფრთხოება და სტაბილურობა გვევლინება. უსაფრთხო გარემოსა და სტაბილურობის გარანტიად კი პირველ რიგში ქვეყნის თავდაცვაზე და უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი უწყებები გვევლინება, რომელთაგან, პირველ რიგში, ჯარია. ბოლოდროინდელი გამოწვევებისა და რეგიონში განვითარებული კრიზისები ცხადყოფს, რომ ეკონომიკური აღმავლობა ან შენარჩუნება დამოკიდებულია უსაფრთხო გარემოზე. ვინაიდან და რადგან თანამედროვე მსოფლიო სწრაფი ტემპით ვითარდება, შესაბამისად იზრდება ადამიანთა მოთხოვნილებები და საჭიროებები, ხოლო ამის უზრუნველსაყოფად რესურსი ხშირ შემთხვევაში არ არის საკმარისი. აქედან გამომდინარე კი თავს იჩენს ხოლმე ძალისმიერი მეთოდებით საკითხს მოგვარების მცდელობა რაც ინვესს სოციალური დაძაბულობას.

რუსეთის ხისტმა საგარეო პოლიტიკამ, რომელმაც პრიორიტეტი მიანიჭა საბრძოლო ძალის მენეჯმენტს ბირთვული მიწოდების სისტემების სახით, შექმნა უფრო მისაღები სამხედრო თანაფარდობა დასავლეთთან. გარდა ამისა, ასეთი ნაბიჯები უზრუნველყოფენ მოსკოვის ესკალაციის მართვის ზომებს ნატოსთან სამხედრო კონფლიქტის დაწყების შემთხვევაში.¹

რუსეთის შეკავების პოლიტიკის სტრატეგია და მცდელობა, შეინარჩუნოს თავისი გეოპოლიტიკური გავლენა რეგიონში და არ დაუშვას დასავლეთთან, განსაკუთრებით NATO-სთან და ევროკავშირთან დაახლოება მის მთავარ მიზნათ რჩება. რუსეთის ასეთმა აგრესულმა პოლიტიკამ გამოიწვია 2008 წლის აგვისტოს რუსეთის ფედერაციის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებულმა ღია,

ფართომაშტაბიანმა სამხედრო ინტერვენციამ ნათელი გახადა, რომ თანამედროვე მსოფლიოშიც კი ამგვარი აგრესია ზოგიერთი ქვეყნისათვის პოლიტიკური მიზნების მიღწევის საშუალებად რჩება.² ამ ვითარებაში თვალსაჩინო გახდა რამდენად მნიშვნელოვანი არის უსაფრთხოება მისი მეზობელი ქვეყნებისათვის, განსაკუთრებით ყირიმის ანექსიის შემდეგ.³

ძირითადი ტექსტი

1. ტოტალური თავდაცვის არსი

2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომმა აჩვენა, რომ რუსეთი მზად იყო სამხედრო ძალის გამოყენებისათვის თავისი სტრატეგიული ინტერესების დასაცავად. ნატოს წევრმა ქვეყნებმა ბოლომდე ვერ შეაფასეს რუსეთის მზაობა და აგრესიული მიდგომა პოსტ საბჭოთა ქვეყნების მიმართ. რაც შეეხება რუსეთის მიერ ყირიმის ანექსიას 2014 წელს, ნატოს ქვეყნების რეაგირება არაერთგვაროვანი იყო თუმცა, უმეტესმა მათგანმა ფოკუსირება გააკეთეს ეკონომიკურ სანქციებზე, დიპლომატიურ ზენოლაზე და ნატოს სამხედრო პოზიციების გამყარებაზე.

ამ კონფლიქტებმა სული ხელახლა შთაბერა საბჭოთა კავშირის და სოციალისტური ბლოკის დაშლის შემდეგ გარკვეულწილად მივიწყებულ „ტოტალურ თავდაცვას“. ტოტალური თავდაცვის სისტემა ცივი ომის პერიოდში ნატოს არანეერ სახელმწიფოებში ჩამოყალიბდა.⁴ ზოგადად ტოტალური თავდაცვა თავისი შინაარსით არ არის ახალი რამ – საბჭოთა კავშირის მიერ წარმოებული დიდი სამამულო ომი წარმოადგენდა სახელმწიფოს ყველა რესურსის მობილიზების მაგალითს ომის მოსაგებად. თუმცა, ცივი ომის პერიოდის

1 Wintermans Frederik, „The Role of Non-Strategic Nuclear Weapons in Russian Deterrence“, U.S. Army Command and General Staff College, 2022. file:///C:/Users/Levanshubitidze/Downloads/p4013coll2_4068.pdf

2 საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია, თბილისი 2018. <https://mod.gov.ge/uploads/2018/pdf/NSC-GEO.pdf>

3 Shaishmelashvili Giorgi, Total Defense: The Strategy on How to Defeat Strong, PMC Research Center, Tbilisi, 2023. p.6. https://www.pmcresearch.org/policypapers_file/ce7f64ca107fbebdb.pdf

4 შაიშმელაშვილი გიორგი, ტოტალური თავდაცვა: სტრატეგია ძლიერის დასამარცხებლად, თბილისი, 2023წ. https://www.pmcresearch.org/policypapers_file/173164cb689d5252b.pdf

და განსაკუთრებით, ამ საუკუნის 10-იანი წლების გამოწვევები, საფრთხეები და კონცეპტუალური მიდგომები მნიშვნელოვნად განსხვავდება ადრინდელისაგან.¹ ეს კონცეფცია გულისხმობს ქვეყნის მაქსიმალურ მზადყოფნას სამხედრო შემოტევის დროს. ეს მოიცავს არა მხოლოდ შეიარაღებული ძალების მომზადებას, არამედ მთლიანად ეკონომიკისა და საზოგადოების მობილიზებას სამხედრო მიზნებისათვის. თანამედროვე ტოტალური დაცვა არის მთელი საზოგადოების მიდგომა ეროვნული უსაფრთხოების ჩართულობითა და კოორდინირებული მოქმედებებით ქვეყნის სამხედრო, გასამხედროებული საზოგადოებების, პოლიციური ძალების, ხელისუფლების სამოქალაქო შტოების, კერძო სექტორისა და ზოგადად მოსახლეობით, რითაც გაძლიერდება კონვენციური თავდაცვა და გატარდება შემაკავებელი ზომები.²

ცნება „ტოტალური თავდაცვა“ დაფიქსირებულია საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფციაში, სადაც ნათქვამია, რომ „საქართველოს თავდაცვის დაგეგმვა ეფუძნება „ტოტალური თავდაცვის“ პრინციპს, რომლის წარმატებით განხორციელება მოითხოვს სამოქალაქო თავდაცვის სისტემის დანერგვას, შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარების და სამხედრო რეზერვის სისტემის შექმნას“. ³ 2017 წლიდან საქართველოს მთავრობამ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ინიციატივით დააანონსა და დაამტკიცა „ტოტალური თავდაცვის“ კონცეფცია.

ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია განსაკუთრებით აქტუალური გახადა რუსეთის მიერ სრულმასშტაბიანმა ინტერვენციამ უკრაინაში 2022 წელს რამაც მსოფლიო ახალი საფრთხეებისა

და გამოწვევების წინაშე დააყენა. საქართველოს ტოტალური თავდაცვის სტრატეგია არის პასუხი რუსეთის აგრესიული პოლიტიკის წინააღმდეგ, რომელიც ქვეყნის უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და მისი მოსახლეობის დაცვის მიზანს ისახავს. ეს მოიცავს როგორც სამხედრო, ასევე სამოქალაქო სექტორის მობილიზაციასა და მომზადებას.

2. ტოტალური თავდაცვა და შრომითი რესურსები

ტოტალური თავდაცვა ნიშნავს მთლიანი ეროვნული რესურსის ყოვლისმომცველ და ინტეგრირებულ გამოყენებას არსებული ასიმეტრიის კომპენსაციისთვის მონიშნულმდეგესთან, რომელსაც აქვს ბევრად მეტი სამხედრო შესაძლებლობები.⁴ ამ კონცეფციის ფარგლებში შრომითი რესურსების მოთხოვნა-მიწოდება ფინეთმა ჩამოაყალიბა და დანერგა ცივი ომის შემდგომ ეპოქაში. შემდგომ წლებში ეს მოდელი განიცდიდა ცვლილებებს საფრთხეების შეფასებისა და რეგიონური გამოწვევების პირობებში რის შედეგადაც საბოლოოდ ჩამოყალიბდა როგორც „ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების მოდელი“. ეს მოდელი ფინეთში პირველად გაფორმდა 2003 წელს - დასავლეთის ქვეყნებზე ათი წლით ადრე, სანამ ისინი შეპყრობილი გახდნენ რუსეთის გერასიმოვის დოქტრინით,⁵ ჰიბრიდული ომით,⁶ ნაცრისფერი ზონით,⁷ და ინფორმაციული გადაიარაღებით.⁸ ამ მოდელის დამუშავების შემდეგ, ფინეთის მთავრობამ გამოსცა ოფიციალური სტრატეგიის განახლებები 2006, 2010 და 2017 წლებში.⁹ ფინური მოდელი მოიცავს სავალდებულო განწვევას რაც არის მთავარი ფაქტორი ფინური საზოგადოების ძლიერების. ფინეთის მოსახლეობის

1 სურმავა გიორგი, ტოტალური თავდაცვის შესახებ, 2021წ. <https://gfsis.org.ge/files/library/pdf/Georgian--2992.pdf>
2 Hakon Lunde Saxi, Sandelius Bengt, and Swaney Brett, *Baltics Left of Bangs: Nordic Total Defense and Implications for The Baltic Sea Region*, National Defense University, January 2020. <https://www.proquest.com/openview/3558227a37e4981bb2bf124fa2bac0a9/1?pqorigsite=gscholar&bl=1036427>
3 საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია, თბილისი 2018. <https://mod.gov.ge/uploads/2018/pdf/NSC-GEO.pdf>
4 Shaishmelashvili Giorgi, *Total Defense: The Strategy on How to Defeat Strong, PMC Research Center, Tbilisi, 2023. p.6. https://www.pmcresearch.org/policypapers_file/ce7f64ca107fbebdb.pdf*
5 Galeotti Mark, "I Am Sorry for Creating 'the Gerasimov Doctrine,'" *Foreign Policy*, March 5, 2018, available at <https://foreignpolicy.com/2018/03/05/im-sorry-for-creating-the-gerasimov-doctrine>.
6 Raitasalo Jyri, "Hybrid Warfare: Where's the Beef?" *War on the Rocks*, April 23, 2015, available at <https://warontherocks.com/2015/04/hybrid-warfare-where-the-beef>.
7 Mazarr J. Michael, "Struggle in the Gray Zone and World Order," *War on the Rocks*, December 22, 2015. <https://warontherocks.com/2015/12/struggle-in-the-gray-zone-and-world-order>.
8 Herrman John, "If Everything Can Be Weaponized, What Should We Fear?" *New York Times*, March 14, 2017. <https://www.nytimes.com/2017/03/14/magazine/if-everything-can-be-weaponized-what-should-we-fear.html>
9 Raitasalo Jyri, „Finnish Defense 'Left of Bang', *Institute for National Strategic Security, National Defense University, Vol. 10, No. 2, 2023. https://www.jstor.org/stable/48718174*

მამრობითი სქესის 70% მსახურობს 6 თვიდან 1 წლამდე სავალდებულო სამსახურში.¹

რაც შეეხება რუსეთის შეკავების პოლიტიკას მისი ძირითადი არსი მდგომარეობს იმაში რომ, ახდენს მყისიერ რეაგირება ბრძოლის ველზე ნატოს კონვენციური თავდასხმის დროს და ორიენტირებულია მონინალმდევის სამხედრო ძალების მასიურად განადგურებაზე.²

ამ მდგომარეობის შეფასებით ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია გავლენას ახდენს შრომითი რესურსების მობილიზებასა და გადანაწილებაზე თავდაცვის მიზნებიდან გამომდინარე. ეს მოითხოვს შრომის ბაზრის მართვას და საჭირო კვალიფიციური კადრების უზრუნველყოფას თავდაცვითი სექტორისთვის. არსებითი ასპექტი და შემადგენელი ელემენტი თავდაცვისუნარიანობის არის მოქალაქეების ნება დაიცვან ქვეყანა. ყველანაირი ძალისხმევა მიმართულია იმისათვის რომ, ეს ნება შენაჩუნდეს მაღალ დონეზე.³

სამხედრო წარმატება ბრძოლის ველზე ავტომატურად არ იწვევს სასურველ პოლიტიკურ შედეგს. ძველი გამოთქმა „ბრძოლების მოგება, მაგრამ ომის წაგება“ ხაზს უსვამს სტრატეგიის შემუშავების აუცილებლობას, რომელიც ითვალისწინებს რა უნდა გაკეთდეს და შემდეგ ჩამოაყალიბებს სამოქმედო გეგმებს, რაც გამოიწვევს სასურველ საბოლოო შედეგს.⁴ ასევე მნიშვნელოვანია რომ, თავდაცვის ძალებში რეკრუტირებისათვის მოხდეს სხვადასხვა კრიტერიუმების მიხედვით. მაგალითად ისრაელის თავდაცვის ძალებში განვევაში ჩადებული პრინციპია სავალდებულო სამსახურის შემდეგ ჯარში სამსახური მოხალისეობის (რეზერვისტი) პრინციპით. პოტენციურმა ახალწვეულებმა კონკურენცია უნდა გაუწიონ სხვა კანდიდატებს, წვევამდებლობა უნდა გამოიჩინონ თავი მათი ფიზიკური და მორალური მდგრადობით, რომ მიიღონ ელიტარულ ქვეითები ბრიგადებსა და სპეციალური

ოპერაციების ძალებში. ზოგიერთი უმაღლესი დონის ქვედანაყოფები მოითხოვს ვალდებულებას განვევის შემდგომი სამ წლიან სავალდებულო სამსახურს შესაბამისი ანაზღაურებით. პარალელურად შეუძლია ისწავლოს ოფიცერთა სკოლაში ან უნივერსიტეტში.⁵

თავდაცვის ძალებში შრომითი რესურსის მოზიდვა წარმოადგენს თავდაცვის ძალებში შრომითი რესურსებზე მოთხოვნისა და ამ რესურსების მიწოდების თანაფარდობის შედეგს. საქართველოს პირობებში ეს თანაფარდობა განიცდის „ტოტალური თავდაცვის“ კონცეფციის მნიშვნელოვან გავლენას. შრომითი რესურსების მოზიდვა ჯარში სავალდებულო სამსახურის მეშვეობით ტოტალური თავდაცვის პირობებში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. სავალდებულო სამხედრო სამსახური უზრუნველყოფს ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერებას და ახალგაზრდების მომზადებას სამხედრო და სამოქალაქო კრიზისულ სიტუაციებში ეფექტური რეაგირებისთვის. რამდენიმე ქვეყანაში ამჟამად მოქმედებს სავალდებულო სამხედრო სამსახურის კანონი, რომელის მხოლოდ მონახაზია ამ ეტაპზე ჩამოყალიბებული. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთი განიხილავს ამ კანონების გაუქმებას, სხვა ქვეყნები ფიქრობენ და მსჯელობენ, ალადგინონ თუ არა სავალდებულო სამსახური, განსაკუთრებით კონფლიქტის ფონზე, როგორცაა მიმდინარე ომი რუსეთსა და უკრაინას შორის.⁶

ამ გამოწვევების ფონზე არც საქართველოა გამონაკლისი რომელმაც დაამტკიცა ახალი თავდაცვის კოდექსში 2023 წელს რომლის ძირითადი მუხლები ამოქმედდება 2025 წლის 1 იანვრიდან. ეს ცვლილება მოიცავს სამხედრო სავალდებულო სამსახურის რეფორმას. ახალი კანონის ამოქმედების შემდეგ, ყველა წვევამდელი თავდაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში იქნება.⁷

1 Raitasalo Jyri, „Finnish Defense “Left of Bang”, Institute for National Strategic Security, National Defense University, Vol. 10, No. 2, 2023. <https://www.jstor.org/stable/48718174>

2 Bruusgaard Ven Kristin, „Russian Strategic Deterrence“, Norwegian Institute for Defence Studies, vol. 58 no. 4 August–September 2016. <https://www.almendron.com/tribuna/wp-content/uploads/2017/09/Russian-Strategic-Deterrence.pdf>

3 Raitasalo Jyri, „Finnish Defense “Left of Bang”, Institute for National Strategic Security, National Defense University, Vol. 10, No. 2, 2023. <https://www.jstor.org/stable/48718174>

4 Raitasalo Jyri, “Hybrid Warfare: Where’s the Beef?” War on the Rocks, April 23, 2015, available at <https://warontherocks.com/2015/04/hybrid-warfare-wheres-the-beef>.

5 Eyal Ben-Ari, Rosman Elisheva, Shamir Eitan, neither a Conscript Army nor an All-Volunteer Force: Emerging Recruiting Models, Armed Forces & Society 2023, Vol. 49(1) p.144, 2001

6 Berchuk Olena, Military Conscript and Higher Educational Attainment in Ukraine, University of Delaware, 18 January, 2024. https://olenaberchuk.com/documents/Berchuk_JMP.pdf

7 Kiliptari Luka, “Georgia’s New Defense Code”, Civil Georgia, 28 Feb. 2024. <https://civil.ge/archives/527877>

3. ტოტალური თავდაცვისა და სამხედრო ეკონომიკის კავშირი

როდესაც ვსაუბრობთ ტოტალური თავდაცვაზე აუცილებელია განვიხილოთ ამავე ქრონოლოგიის საქართველოს თავდაცვის მიერ დაანონსებული მედეგობა და სამხედრო ეკონომიკა. მედეგობა სამოქალაქო მზადყოფნის გამართული სისტემისა და ძლიერი სამხედრო შესაძლებლობების მეშვეობით მიიღწევა.¹ ტოტალური თავდაცვას, მედეგობასა და სამხედრო ეკონომიკას შორის არსებობს მჭიდრო კავშირი და მათ შორის შეიძლება გამოვყოთ ძირითადი მახასიათებელი როგორებიცაა: ა) რესურსების მობილიზება; ბ) ეკონომიკის მილიტარიზაცია; გ) სახელმწიფოს როლის გაზრდა; დ) საომარი მზადყოფნა.

სამხედრო ეკონომიკისა და ტოტალური თავდაცვის კონცეფციამ უნდა უზრუნველყოს ქვეყნის მედეგობა რაც გამოიხატება ბუნებრივი კატასტროფების, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის ჩავარდნის, ჰიბრიდული შეტევისა თუ სამხედრო თავდასხმისგან გამონეული შოკების შემთხვევაში სამოქალაქო მზადყოფნის გამართული სისტემის უზრუნველყოფაში. სამხედრო ეკონომიკაში ადამიანური რესურსების მენეჯმენტი უნიკალურ გამოწვევებს აწყდება კრიზისული ვითარების დროს, რადგან მუშახელის ნაწილი სამხედრო ძალებში მობილიზებულია, რაც ზრდის კვალიფიციური კადრების დეფიციტს სამოქალაქო სექტორში.² ასევე, წარმოების პროცესები ხშირად საჭიროებს სპეციალიზირებულ უნარებსა და ტექნოლოგიურ ცოდნას, რაც ართულებს სწორი მუშახელის მოძიებას და ტრენინგს. ამავდროულად, სამუშაო პირობები შეიძლება იყოს განსაკუთრებით სტრესული და საშიში, რაც ზრდის ფსიქოლოგიური დახმარების და სოციალური დაცვის მოთხოვნებს.

ეროვნული უსაფრთხოება დამოკიდებულია

ეკონომიკურ ფაქტორებზე, რომლებიც სხვადასხვაგვარად არის განმარტებული და განსაზღვრული.³ ნებისმიერი ომის სანარმოებლად ეკონომიკა გადამწყვეტ როლს თამაშობს და ტოტალური თავდაცვის დროსაც, საბოლოო მიზნის წარმატებით მისაღწევად, აუცილებელია გათვალისწინებული იქნას ეკონომიკური ფაქტორებიც.

ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოება უნდა განვიხილოთ, როგორც სახელმწიფოს მიერ გატარებული ყველა თავდაცვითი ღონისძიებათა ერთობლიობა, რომელსაც მინიმუმამდე დაჰყავს ქვეყანაზე ნეგატიური შიდა და გარე ფაქტორების გავლენა.⁴ ნებისმიერი სახელმწიფო, რომელიც საომარ ვითარებაშია, მზად უნდა იყოს, რომ თავისი რესურსი მიმართოს ამ ომის წარმოებაზე რადგან როგორც ყოველთვის თავდაცვისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტი ამ შემთხვევაში საკმარისი არ არის.

სამხედრო ეკონომიკა პირველ რიგში დამოკიდებულია თავდაცვის ხარჯებთან. თავდაცვის ხარჯები არის სახელმწიფოების მიერ გამოყოფილი წილი მათი ეროვნული შემოსავლისგან რათა უზრუნველყოს მისი უსაფრთხოება შიდა და გარე საფრთხეებისგან.⁵ სამხედრო ეკონომიკა და სამხედრო ხარჯები ისეთ პატარა ქვეყანაში როგორცაა საქართველო, აუცილებელია რესურსების შეზღუდვის ნავიგაცია, სპეციფიკურ საფრთხეებზე რეაგირება და მოდერნიზაციის ძალისხმევით დაბალანსება ოპერატიული საჭიროებებთან გამომდინარე. სტრატეგიული პრიორიტეტების განსაზღვრა, რეგიონული თანამშრომლობა და რესურსების ეფექტური განაწილება სამხედრო ეკონომიკის არსებითი ასპექტებია ამ კონტექსტში. ეროვნული ბიუჯეტის ნაწილი, რომელიც არის გამოყოფილი სამხედრო ბიუჯეტისათვის, მოიცავს ხელფასებს, სწავლებას და ჯანდაცვას; ინახავს და ყიდულობს იარაღს, აღჭურვილობას, აფინანსებს

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

1 შაიშმელაშვილი გიორგი, ტოტალური თავდაცვა: სტრატეგია ძლიერის დასამარცხებლად, თბილისი, 2023. https://www.pmcresearch.org/policypapers_file/173164cb689d5252b.pdf

2 Stroiko Tetiana, Burkun Vitaly, Medvedov Roman, Strategic Aspects of Human Resources Management in the Context of Military Operations: Ukrainian Experience, Three Seas Economic Journal, Vol. 5 No. 1, 2024. <http://balticpublishing.lv/index.php/threeseas/article/view/2388/2385>

3 Charles J. Hitch and Roland N. McKean, Elements of Defense Economics, Industrial Collage of The Armed Forces, Washington D.C. 1967. https://www.google.ge/books/edition/Elements_of_Defense_Economics/d0hXAAAAMA?hl=en&gbpv=1&printsec=frontcover

4 ქისტაური ნუნუ, მელაშვილი მედეა, ყველაძე ქეთევან, ეკონომიკური უსაფრთხოება და მასზე მოქმედი ფაქტორები, საერთაშორისო სამეცნიერო ინტერნეტ-კონფერენცია: ეკონომიკური უსაფრთხოების გლობალური და ეროვნული პრობლემები, თბილისი, 2018. https://www.researchgate.net/publication/330637847_ekonomikuri_usaprtkheoba_da_masze_mokmedi_paktorebi

5 Korkmaz Suna, "The Effect of Military Spending on Economic Growth and Unemployment in Mediterranean Countries", International Journal of Economics and Financial Issues Vol. 5, No. 1, 2015, p.273. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/362992>

სამხედრო ოპერაციებს და ინფრასტრუქტურას, მოიცავს ახალი ტექნოლოგიების განვითარებას და რეკრუტირებას.¹

სამხედრო ეკონომიკა და რეკრუტირება მჭიდროდ არის დაკავშირებული გრძელვადიან სტრატეგიულ დაგეგმვასთან. სამხედრო ძალის მოთხოვნების წარმატებით დაკმაყოფილება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ადეკვატური რესურსები იქნება მოხიზვებული რეკრუტირების შესანარჩუნებლად, მათ შორის კომპენსაციის ჩამოყალიბებული სახეები და დონეები.² აქ აუცილებელია მოვიპოვოთ ინფორმაცია დემოგრაფიული ტენდენციების, შრომის ბაზრის დინამიკის და სოციალური ფაქტორების შესახებ, რომლებმაც შეიძლება გავლენა მოახდინონ სამომავლო რეკრუტირების საჭიროებებზე და სამხედრო ძალების შემადგენლობაზე.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში 2013 წელს შემუშავდა ადამიანური რესურსის მართვის კონცეფცია რომელიც უზრუნველყოფს „ადამიანური რესურსების მართვისა და პროფესიული განვითარების პოლიტიკა, ორგანიზაციული ანალიზის საფუძველზე, სამუშაოთა კლასიფიკაციის (მართვის დონეებისა და ფუნქციონალური კატეგორიების მიხედვით), პერსონალის სტრატეგიული დაგეგმვის, მოზიდვის, შერჩევის, დანიშვნის, პროფესიული განვითარების, კარიერის მართვის და შენარჩუნების ძირითად მიმართულებებს განსაზღვრავს, რაც თითოეული მოსამსახურის პოტენციალის და შესაძლებლობების ეფექტიან და მიზნობრივ რეალიზაციას უწყობს ხელს“.³ შრომითი რესურსების კონტექსტში ეს ნიშნავს, რომ საქართველოს თავდაცვის ძალები დაკომპლექტებული უნდა იყოს როგორც პროფესიონალი სამხედროებით, ასევე სამოქალაქო პირებით, რომლებიც საჭიროების შემთხვევაში ჩაერთვებიან ქვეყნის თავდაცვაში თავიანთი სპეციალობების შესაბამისად. შეიარაღებული ძალების მხარდაჭერისა და გაძლიერებისათვის რეკომენდირებულია არმიის რეზერვის, ტერიტორიული რეზერვის და სპეციალისტების რეზერვის პერსონალის ჩამოყალიბება.⁴ ამისათვის საჭიროა სამხედრო ძალებისათვის შრომითი რესურსების მუდმივი მომარაგების უზრუნველყოფა, რეზერვის მზადყოფნის დონის შენარჩუნება და სამოქალაქო სექტორის ჩართვა წვრთნებში.

დასკვნა

ტოტალური თავდაცვის კონცეფციის მოქმედებისათვის შრომითი რესურსები წარმოადგენს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს როგორც ქვეყნის უსაფრთხოების ასევე ეკონომიკური განვითარებისთვის. ადამიანური კაპიტალი, როგორც შრომითი რესურსების მაღალკვალიფიციური და განათლებული ნაწილი, განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფასა და ინოვაციების სტიმულირებაში. საქართველოს მწირი შესაძლებლობების გათვალისწინებით, ძალიან აქტუალურია უსაფრთხოებისადმი მრავალმხრივი მიდგომის მონივნავე გამოცდილების შესწავლა და დანერგვა.⁵

თანამედროვე გლობალურ ეკონომიკაში, სახელმწიფოს თავდაცვისუნარიანობის ეკონომიკური მხარდაჭერა არ ხორციელდება ცალკე, სხვა დონის ძიებებისგან იზოლირებულად, არამედ მათთან ერთად.⁶ ამრიგად, შრომითი რესურსების სწორი მართვა, განათლება, კვალიფიკაციის ამაღლება და მათი ეფექტური გამოყენება განსაზღვრავს ქვეყნის გრძელვადიან ეკონომიკურ წარმატებას გლობალურ ასპარეზზე.

შრომითი რესურსების განვითარება და მონოდებისა და მოთხოვნის რეგულირება ამ სფეროში უზრუნველყოფს სამხედრო მოსამსახურეების საჭირო რაოდენობის რეკრუტირებას, სამხედრო ტექნოლოგიების ათვისებასა და ინოვაციების დანერგვას, რაც საბოლოოდ განაპირობებს ქვეყნის უსაფრთხოებისა და თავდაცვითი შესაძლებლობების გაძლიერებას.

1 Daniel Hill, "Military Budgets and Defense Spending", RAND Europe, Feb. 2024. <https://www.rand.org/topics/military-budgets-and-defense-spending.html>

2 Kosiak M. Steven, "Military Manpower for the Long Haul", Center for Strategic and Budgetary Assessments, Washington DC, Sep. 2008. <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA522246.pdf>

3 საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო, „ადამიანური რესურსების მართვისა და პროფესიული განვითარების კონცეფცია“, თბილისი, 2013წ. <https://mod.gov.ge/uploads/2018/pdf/hrconcept.pdf>

4 თავდაცვის სტრატეგიული მიმოხილვა 2017-2020, საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო, 2017 წ. <https://mod.gov.ge/uploads/archive/pdf/SDR-GEO.pdf>

5 სურმავა გიორგი, ტოტალური თავდაცვის შესახებ, 2021წ. <https://gfsis.org.ge/files/library/pdf/Georgian--2992.pdf>

6 Obodovskiy Oleksandr, Obodovskiy Yurii, On the Economic Support of the State's Defense Capability: Problem Statement, Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 9, No. 5. 2023. <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2274/2273>